TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Vergaderjaar 2026/27

36 903 **Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet voortgezet onderwijs 2020, de Wet register onderwijsdeelnemers, de Wet primair onderwijs BES en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met de wettelijke borging van diverse verwerkingen van persoonsgegevens in het funderend onderwijs (Wet borging gegevensverwerkingen funderend onderwijs)**

Nr. xxx **TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

In artikel II, onderdeel B, wordt aan het voorgestelde artikel 5c een lid toegevoegd, luidende:

9. Onze Minister kan voor onderzoek naar de veiligheid van leerlingen in de clusters 3 en 4 als bedoeld in artikel 2, vierde lid, de in het eerste lid genoemde termijn verlengen en afwijken van de in het tweede lid en vierde lid, onderdeel a, genoemde eisen aan het instrument. Voor onderzoek, bedoeld in de eerste volzin, kan gebruik worden gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden, mits hiermee wordt ingestemd door leerlingen of hun ouders. In afwijking van het vierde lid, onderdeel a, kunnen ouders worden uitgenodigd voor deelname aan de landelijke veiligheidsmonitor.

Toelichting

Inleiding

In de Kamerbrief voortgang vrij en veilig onderwijs van december 2024 is een verkenning aangekondigd naar de verbetering van het zicht op de veiligheid in het (voortgezet) speciaal onderwijs.[1] Deze verkenning is afgerond en voorzien van een beleidsreactie, die met uw Kamer is gedeeld.[2] In deze beleidsreactie is aangekondigd dat de regering met onderhavige nota van wijziging komt om af te kunnen wijken van een aantal eisen aan de LVM voor specifieke groepen leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs.

Uit de verkenning blijkt dat gestandaardiseerde afname van een landelijke veiligheidsmonitor niet passend of haalbaar is voor verschillende groepen leerlingen.[3] Het gaat hierbij om leerlingen met een ernstige verstandelijke of meervoudige beperking, leerlingen met een zware vorm van autisme en leerlingen met zware psychiatrische problematiek. Voor leerlingen met een dergelijk profiel kan het (zelfstandig) invullen van een vragenlijst over hun ervaringen met sociale (on)veiligheid bijvoorbeeld te ingewikkeld of veeleisend zijn. De betreffende leerlingen zitten voornamelijk in de clusters 3 en 4 van het gespecialiseerd onderwijs.[4] De Inspectie van het

[1] Kamerstukken II 2024/25, 29240, nr. 157.

[2] Kamerstuk 2026 Z 22973, 26 oktober 2026.

[3] Eck, P., van, et al. (2026). Landelijk monitoren van de veiligheid in het gespecialiseerd onderwijs en het praktijkonderwijs: een verkenning van mogelijkheden. p. 54. *Bijlage bij Kamerstukken II 2026/27, 36777, nr. 59.*

[4] Artikel 2, vierde lid, onderdelen c en d van de WEC: “cluster 3: onderwijs aan langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap, lichamelijk gehandicapte kinderen en zeer moeilijk lerende kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps en cluster 4: onderwijs aan langdurig zieke

Onderwijs geeft aan dat de afname van een gestandaardiseerd instrument voornamelijk niet haalbaar is bij leerlingen uit profiel 1 en 2 zoals bedoeld in het Landelijk Doelgroepenmodel GO.[5] Deze leerlingen hebben een zeer forse ontwikkelingsachterstand en vereisen zeer intensieve ondersteuning. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er in deze clusters ook onderwijs wordt aangeboden aan andere groepen leerlingen, voor wie het (zelfstandig) invullen van een vragenlijst wel goed mogelijk is. Uit de verkenning volgt de aanbeveling om de veiligheid van de groepen leerlingen in de clusters 3 en 4, bij wie dat niet goed mogelijk is, op alternatieve wijze, idealiter met een kwalitatieve insteek te monitoren.

De regering hecht grote waarde aan het landelijk monitoren van de veiligheid van leerlingen die vanwege hun beperking of ondersteuningsbehoefte extra kwetsbaar zijn. Om die reden is het uitgangspunt bij de ontwikkeling van de vragenlijsten voor de Landelijke veiligheidsmonitor dat zoveel mogelijk leerlingen daaraan kunnen deelnemen.

Echter, blijkt het niet altijd goed mogelijk om met de standaardeisen aan de Landelijke veiligheidsmonitor ('gestandaardiseerd, valide en betrouwbaar instrument' en kwantitatief onderzoek) onderzoek te doen dat een goed en zo representatief mogelijk beeld oplevert van de veiligheid van (groepen) leerlingen in de clusters 3 en 4 van het gespecialiseerd onderwijs.[6] Vanwege hiervoor geschetste redenen kan namelijk een aanzienlijk deel van de leerlingen binnen deze clusters niet goed worden bevraagd met de standaardaanpak van de Landelijke veiligheidsmonitor.

Daarnaast blijkt uit het verkennend onderzoek dat er noodgedwongen een afweging moet worden gemaakt tussen de verschillende eisen aan het instrument Landelijke veiligheidsmonitor. Zo schetst de verkenning de volgende dilemma's: "*Standaardisering van het instrument en van de afnamecondities vergroot de vergelijkbaarheid van resultaten, maar vermindert de toegankelijkheid en construct- en inhoudsvaliditeit. Maatwerk vergroot de toegankelijkheid en de construct- en inhoudsvaliditeit, maar vermindert de reproduceerbaarheid en vergelijkbaarheid.*"[7] Een verminderde toegankelijkheid raakt dus de representativiteit, en daarmee de betrouwbaarheid van de uitkomsten. Tegelijkertijd brengt een grotere toegankelijkheid in verband met het benodigde maatwerk een verminderde mate van standaardisatie met zich mee, wat ten koste kan gaan van de reproduceerbaarheid en vergelijkbaarheid. Hieruit blijkt dat de in het tweede lid van het wetsvoorstel voorgestelde eisen aan het instrument 'gestandaardiseerd', valide' en 'betrouwbaar' met elkaar op gespannen voet staan voor wat betreft het afnemen van de Landelijke veiligheidsmonitor in de clusters 3 en 4 van het speciaal onderwijs omdat die eisen niet tegelijkertijd voldoende gerealiseerd kunnen worden.

---

kinderen anders dan met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten."

[5] Sectorraad GO (2023). Landelijke doelgroepenmodel GO.
In de praktijk worden deze 'profielen' ook wel 'leerroutes' genoemd.

[6] Zie voor een uiteenzetting over de eisen aan het instrument Landelijke veiligheidsmonitor ook paragraaf 2.4.2 'Eisen aan het instrument en de te monitoren aandachtsgebieden' in de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2025/26, 36903, nr. 3) en paragraaf 2c 'Bruikbaarheid, frequentie en administratieve lasten' en paragraaf 2e 'Participatie, representativiteit en doelgroepen' van de Nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2026/27, 36903, nr. 6).

[7] Eck, P., van, et al. (2026). Landelijk monitoren van de veiligheid in het gespecialiseerd onderwijs en het praktijkonderwijs: een verkenning van mogelijkheden. p. 44. *Bijlage bij Kamerstukken II 2026/27, 36777, nr. 59.*

Verder blijkt uit de verkenning dat, kijkend naar de benodigde afnamecondities en duiding van de antwoorden en uitkomsten, de leerlingenpopulaties in de clusters 3 en 4 te veel afwijken van de clusters 1 en 2 en het reguliere onderwijs. Waar het bij cluster 1 en 2 mogelijk is om bijvoorbeeld met auditieve en visuele ondersteuningsmiddelen te borgen dat het grootste gedeelte van de leerlingen kan deelnemen aan een monitoringsinstrument, is iets dergelijks voor verschillende groepen leerlingen in cluster 3 en 4 niet goed mogelijk.

Het uitgangspunt van de regering is een zo toegankelijk mogelijke Landelijke veiligheidsmonitor voor zoveel mogelijk leerlingen in het funderend onderwijs. Dat betekent ook dat, voor zover dat passend en haalbaar is, zo veel mogelijk leerlingen in de clusters 3 en 4 van het gespecialiseerd onderwijs moeten kunnen deelnemen aan een instrument van de Landelijke veiligheidsmonitor dat gestandaardiseerd, valide en betrouwbaar is. Tegelijkertijd acht de regering het noodzakelijk om te zorgen dat de veiligheid van (groepen) leerlingen binnen de clusters 3 en 4 inzichtelijk kan worden gemaakt indien een gestandaardiseerd, valide en betrouwbaar instrument niet haalbaar of passend blijkt.

Daarom is het nodig dat de minister kan afwijken van deze specifieke eisen ten behoeve van het onderzoek naar de veiligheid van leerlingen in de clusters 3 en 4. De overige waarborgen, eisen en plichten van de Landelijke veiligheidsmonitor blijven wel van toepassing. Met de voorgestelde bepaling wordt het ook mogelijk om de veiligheid voor deze groepen te monitoren door middel van kwalitatieve onderzoeksmethoden, zoals interviews en gesprekken, waarbij ook ouders kunnen worden bevraagd over de veiligheid van hun kind. Daarvoor geldt wel de voorwaarde dat dat enkel kan worden uitgevoerd met instemming van de leerlingen of ouders.[8] Dit is een belangrijke waarborg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De nota van wijziging betreft de volgende uitzonderingen in het voorgestelde extra lid in het wetsartikel over de Landelijke veiligheidsmonitor:

- Ten eerste een uitzondering voor de wijze van onderzoek naar de veiligheid van leerlingen in de clusters 3 en 4 van het gespecialiseerd onderwijs, door de mogelijkheid tot afwijking van de eisen ‘gestandaardiseerd’, ‘valide’ en ‘betrouwbaar’ en de optie om kwalitatief onderzoek te verrichten. Dit maakt het mogelijk om in het onderzoek naar de veiligheid van deze groep meer te differentiëren in de methodiek en onderzoeksaanpak, zodat het onderzoek beter aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen. Deze leerlingen zijn bijvoorbeeld niet in staat om (zonder hulp) de vragenlijst te begrijpen noch om een vragenlijst digitaal of schriftelijk in te vullen. De validiteit en betrouwbaarheid worden zoveel als mogelijk geborgd.

- Ten tweede een uitzondering voor het verwerken van directe persoonsgegevens alleen voor het uitnodigen van leerlingen en personeel, omdat dit ook mogelijk wordt voor het uitnodigen van ouders. Bij het onderzoeken van de veiligheid van deze kwetsbare groepen leerlingen, kan het namelijk ook wenselijk zijn de uitnodiging aan hun ouders te richten en ouders of personeel over de veiligheid van deze leerlingen te bevragen. Dit laat onverlet dat directe persoonsgegevens enkel kunnen worden gebruikt voor het uitnodigen van leerlingen, personeel of ouders, en het registreren van instemming met het onderzoek (van leerlingen of ouders). Het verwerken van directe persoonsgegevens in relatie tot de inhoud van het onderzoek is niet mogelijk. Wel kan er sprake zijn van de verwerkingen van indirecte

[8] Hieronder worden ook voogden en verzorgers verstaan, overeenkomstig de begripsomschrijving van artikel 1 van de WEC.

persoonsgegevens zoals ook het geval is bij het bevragen van leerlingen en personeel over hun veiligheid.

- Ten slotte wordt een uitzondering opgenomen op de tweejaarlijkse termijn van de Landelijke veiligheidsmonitor met de mogelijkheid om deze termijn te verlengen voor onderzoek naar de veiligheid van leerlingen in de clusters 3 en 4. Zoals uit de verkenning blijkt is het onderzoeken van de veiligheid van de hierboven genoemde groepen leerlingen intensief en kostbaar. Kwalitatief onderzoek leent zich ook minder voor een korte periodiciteit. Naar aanleiding van de uitkomsten van de Landelijke veiligheidsmonitor en in overleg met de sector zal de regering bepalen wanneer aanvullend kwalitatief onderzoek noodzakelijk is.

De regering gaat met de belangenorganisaties (uit het gespecialiseerd onderwijs) verder in gesprek om het onderzoeken van de veiligheid van de leerlingen in clusters 3 en 4 binnen de LVM op een goede manier in te richten. Zo wordt geborgd dat er ook landelijk zicht komt op de veiligheid van deze leerlingen.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Judith Zs.C.M. Tielen